

Stockholms Stad,  
Idrottsförvaltningen  
Box 8313  
104 20 Stockholm

Peter Åkerbäck ./ Stockholm Stad, Idrottsförvaltningen  
angående **laglighetsprövning enligt kommunallagen**

---

Ni ska yttra Er över innehållet i bifogade handlingar, aktbilaga 1.

Yttrandet ska vara skriftligt och ha kommit in till länsrätten senast den ~~20 november~~ <sup>16 december</sup> 2009.

Om Ni har några frågor kan Ni kontakta länsrätten.

  
Elisabeth Segerström  
Telefon direkt 08-561 68119

Förvaltningsbesvär/Kommunalbesvär  
Stockholms kommun

Till

Länsrätten i Stockholm  
Tegeluddsvägen 1  
115 76 Stockholm

Inlämnat vid personligt besök  
hos länsrätten... 1050 / AD

2601

LÄNSRÄTTEN I STOCKHOLMS LÄN	
2009 -10- 16	
Målnr:	Rotel:
	Aktbil: 1

21150-09/84

Stockholm den 16 oktober 2009

**KLAGANDE**

Peter Åkerbäck  
Hägerstensvägen 138  
126 49 Hägersten

personnummer: 670125-0216  
telefonnummer: 073-856 70 17

**MOTPART**

Idrottsnämnden  
Stockholms kommun  
Box 8313  
104 20 Stockholm

**SAKEN**

Besvär över idrottsnämndens beslut av den 15 september 2009 om avveckling av  
Apuddsbadet.

Undertecknad överklagar, i första hand genom förvaltningsbesvär och i andra hand genom kommunalbesvär, idrottsnämndens beslut av den 15 september 2009 om avveckling av Aspuddsbadet som innebär att badhusbyggnaden ska rivras.

Undertecknad yrkar att idrottsnämndens beslut upphävs och att det inte tillåts verkställas innan det vunnit laga kraft då rättesle av verkställighet i efterhand inte kan göras om badhusbyggnaden rivits.

### **Bakgrund**

Aspuddsbadet byggdes 1919 som ett "renlighetsbad" för arbetarbefolkningen i förstaden Aspudden. Området som började byggas 1910 bestod av små lägenheter utan dusch/bad och familjerna var ofta barnrika. 1986 hade Stockholms Fritidsförvaltning bestämt sig för att inte fortsättningsvis driva mindre badhus som Aspuddens badhus räknades till. En folkopinion med främst starkt engagerade badgäster bildade Aspuddens Badhusförening som bevarade badhuset och fortsatte att driva och utveckla verksamheten.

Aspuddsbadet är, bortsett från renoveringsbehovet och att verksamheten nu ligger nere, ett väl fungerande badhus till stor glädje för tusentals besökare varje år. Med sin unika miljö handlar det om ett kulturarv som förstörs om rivningen blir verklighet.

### **Grunder för överklagandet**

Det överklagade beslutet angår klaganden som besökare av Aspuddsbadet och som medlem i Aspuddens badhusförening. Beslutet har uppenbart gått klaganden emot som besökare då badhuset inte längre går att besöka och som föreningsmedlem då föreningen inte kan driva sin verksamhet vidare.

Kommuner ska i sin verksamhet följa bestämmelser i kommunallagen, grundlag och speciallagstiftning.

#### *1. Beslutet har inte tillkommit i laga ordning.*

Kommunen har genom bristfällig handläggning fattat beslut på oriktiga grunder. De handlingar som förberetts för idrottsnämnden av kommunens tjänstemän ger inte en rättvisande bild av situationen. Där sägs bl.a. att en upprustning av badhuset skulle kosta 14 miljoner kronor, det antyds att badhuset varit till försäljning och handlingar som Aspuddens badhusförening tillsänt kommunen har helt utelämnats. I själva verket har badhuset inte varit till försäljning och siffran 14 miljoner framstår som uppblåst för att avskräcka kommunalpolitikerna från att fatta beslut om att rusta upp badet. Kommunen har flera gånger tidigare utrett frågan om vad det skulle kosta att rusta upp badhuset och kom då fram till 5 miljoner kronor 2005 och 8 miljoner kronor 2007.

Sammanfattningsvis har kommunen brutit mot objektivitetsprincipen i 1 kap. 9 § Regeringsformen vid beslutets tillkomst.

#### *2. Kommunen har överskridit sina befogenheter.*

Kommunen bedriver verksamhet som konkurrerar med den badhusverksamhet som bedrivits av Aspuddens badhusförening i Aspuddsbadet. Det är inte kommunens sak att genom kommunala beslut direkt angripa en konkurrent.

#### *3. Beslutet strider mot lag eller annan författning.*

Aspuddsbadets badhusbyggnad är kulturhistoriskt värdefull och det vore en stor förlust om den revs. Byggnaden har av Stockholms stadsmuseum och Riksantikvarieämbetet klassats som särskilt värdefull från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt och beskrivits som ett av mycket få bevarade badhus av denna typ. Sådana byggnader får enligt 3 kap. 12 § Plan och bygglagen inte förvanskas, och kommunens beslut strider alltså mot denna lagbestämmelse.

## Bevisning

### Skriftlig

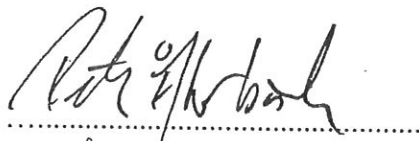
**Bilaga 1** – Utdrag ur Riksantikvarieämbetets bebyggelseregister.

Till styrkande av att aspubbdsbadet klassats som särskilt värdefullt från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt och omfattas av 3 kap 12 § plan och bygglagen.

**Bilaga 2** – Utdrag ur text från Stockholms Stadsmuseum om Aspuddens kulturhistoriska värden.

Till styrkande av att aspubbdsbadet klassats som särskilt värdefullt från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt och omfattas av 3 kap 12 § plan och bygglagen.

Stockholm den 16 oktober 2009



Peter Åkerbäck



Riksantikvarieämbetet

Stockholms kn, Korpen 1

[Stäng fönster](#)

Anläggning — Värdering

<b>Inventeringsnamn</b>	Inventering av bebyggelse i Stockholms kn, STADSDELEN ASPUDDEN, 2004-2007, Stockholms län
<b>Inventeringsdatum</b>	2007-03-22
<b>Inventerad av</b>	Stockholms stadsmuseum, Anna-Karin Ericson, Christina Andersson, Erica Schölin, Ulrika Sahlsten, Magnus Rönn, Josefine Bolander, Mauro Rongione, Johan Stigholt
<b>Värderingsdatum</b>	2007-04-02

**Motivering**

Grönt = Fastighet/fastigheter med bebyggelse som är särskilt värdefull från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt. Fastigheten/fastigheterna ingår i en kulturhistoriskt värdefull miljö utpekad i Stockholms översiktsplan.

Det första badhuset i Aspudden var en träbyggnad i en våning som invigdes 1925. Det nuvarande vambadhuset uppfördes omkring 1940 och bevarar i huvudsak sin ursprungliga arkitektur. Byggnaden har ett stort samhällshistoriskt värde.

Postadress: Riksantikvarieämbetet, Informationsavdelningen, Bebyggelseregistret, Box 1114, 621 22 Visby.

Kundservice: tfn 08-5191 8292 webbplats: [www.raa.se](http://www.raa.se)

**Historik**

Namnet Aspudden kommer från ett 1700-tal torp, tillhörande Hågerstens gård. Torpet delades under 1800-talet i Stora och Lilla Aspudden vilka båda låg vid nuvarande Hågerstensvägen. Trakten var länge handig återmark mellan samna i norr och söder men stadens trägoopditer och industrimanss framryckning gjorde sig snart gällande. 1862 invigdes sambanen mellan Stockholm och Göteborg vilket hidrog till en ökad industribyggele i och kring Aspudden. Stadsdelen bildades förrst 1920 under namnet Vinterviken och fick sitt nuvarande namn 1934.

Strax efter selskafset överkafades Aspudden till en av Stockholms första hyreshusförstader. Det sociala och ideell- inriktade företaget Byggnads AB Manheim köpte delar av marken som tidigare tillhört Hågerstens gård med syftet att uppföra arbetarbostäder med god standard. Den sifliga stadplanen med färdinjiga gator och hög exploatering, utarbetad av H G Torult vid Alhnamns Ingenjörskyrn, var klar 1907. Tre år senare startade Manheimshuset försjning av villakomner samtidigt som man började bygga de första flervåningshusen längs Hågerstensvägen. De var även delaktiga i spårvägshandelsen med Liljeholmen 1911, som ledde till att inflyttningen till Aspudden tog fart. Stadsplanen utvidgades 1918, fem år efter att Aspudden inkorporerades i Stockholm stad.

På 1930-talet började den första förtäningen och utbyggnaden av stadsdelen med för tiden moderna smalhuss. Luckorna mellan Hågerstensvägens 1910-tals byggelese, till enlig de ursprungliga planerna ofrtändiga byggnader skulle ha uppförts, fylldes med bostäder. Efter att staden köpt marken 1944 inleddes en omfattande utbyggnad av bostäder i Aspudden. Sven Marksteds upptade en ny modern stadplan präglad av grannskapsänknan med lamellhus grupperade kring gårdar, kompletterande av punkthus. Efter detta skedde en gradvis förslamning av stadsdelen och en upprensning genomfördes på 1970-talet efter att den äldre byggelesen varit på väg att rivras. Sedan dess har mindre kompletteringar med ny byggelese skett kontinuerligt.

**Byggelesens karaktär**

Aspudden är en levande stadsdel med varierad byggelese. Här finns hyreshus från 1910-talet, industribygelese från 1800-talet i Nobels anläggning vid Vinterviken, funkthus från 1930-talet, villabygelese från olika tidperioder, 1940-talets punkt- och lamellhus samt bostadsrätts från senare delen av 1900-talet. Den tidiga byggelesen längs Hågerstensvägen har en tydlig stadskaraktär som ger Aspudden en prägel av en stad i staden.

**Äldre förstad**

1910-talets hyreshus längs Hågerstensvägen uppfördes som en halvsluten kvartersbyggelese med en samlingsig prägel av sparnmalad jugend och nationalromantik. Trevåningshusen, med inretd vinal, försägs med inretda framtänkande golvlar, burspråk och vinklade takfall. De sifpurade, ofrtat just gula och beige, fasaderna försägs med enkel dekor. Fönsterna fick en övre del med ett snjvis och de olikformade takfallen försägs med lertegelpannor eller fiskad plåt. De flera ägenheterna bestod av ett eller två rum och kök eller s.k. spisrum med kolenjöggheter och var i snitt 35 m<sup>2</sup> stora. Köket eller kokvrn, hade frimande källvrten och var utrustat med järnspis och skåpklät av stnplåt och rmmen med kakelugnar. Torrloseter inrättades under 50-talet i trapphusen och erattes senare av wc i ägenheterna. Det än idag verksamma Aspuddenstade uppfördes ursprungligen 1919 som renhållingsanläggning då de flera bostäderna saknade bad och dusch. Detta är ett av mycket få bevarade badhus av denna typ.

**Smalhuss**

1930-talets förstäning rötde sig endast om komplettering i redan befintliga kvarter. Efter Stockholm stad övertagande 1944 mångfaldades byggelesen på bara

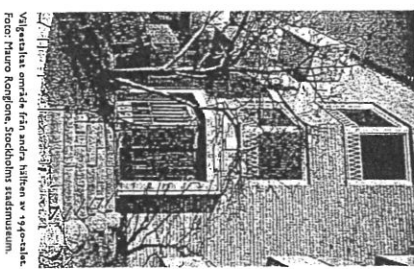
några år. Här kan man se en successiv övergång från 1910-talets funktionalistiska stadplanering, med rader av lamellhus, till de nya iderna med kvartersbildning av av fristående lamell- eller punkthus grupperade kring gårdar. Genomgatt är anpassningen till terrängen och bevarandet av naturmark i och mellan kvarteren. Typiskt för Aspuddens 1940-tals byggelese är de putade hufvudsäterna, ofrtast i ljusa jordtoner. Gavlarna försägs ofta med fänsner utformade som burspråk eller franska balkonger med stiftliga smidegaller. Undanngaget i 1940-tals byggelesen är de s.k. barnruckhuserna i rött tegel som uppfördes 1940 vid Schyversvägen. Sammanngaget ger smalhussbyggelesens tänliga sparnmalade arkitektur känslan av en enhetlig byggelese där variationerna utgörs av omsorgfullt utformade detaljer som dörrparterier, fänsner, snide och balkonger. Ett flertal av den tidens namnkunniga arkitekter – bland dem Thure Bergström, Sture Fröhlen, Ernst Grönvall och Curt Sucklernt – fick i uppdrag att utforma byggelesen.

**Vinterviken**

I norra delen av Aspudden grunderades 1865 Nitroglycerin Attebolaget av Alfred Nobel. Efterskiken omfattade ett stort antal byggnader av vilka ett fltal finns bevarade. Därbland bl.a. den f.d. Sveralsryckerbriken i tegel byggd 1891, arbetarbostäder vid Mörtviken, bostads- och kontorbyggnader vid Vinterviken och en mindre koncentration av industrbyggnader som nu nyttjas för konstnärligverksamhet. Spårängsmaskinverksningen flyttades vid 1920-talet till Gyttorp men viss verksamhet förtgick fram till 1988.

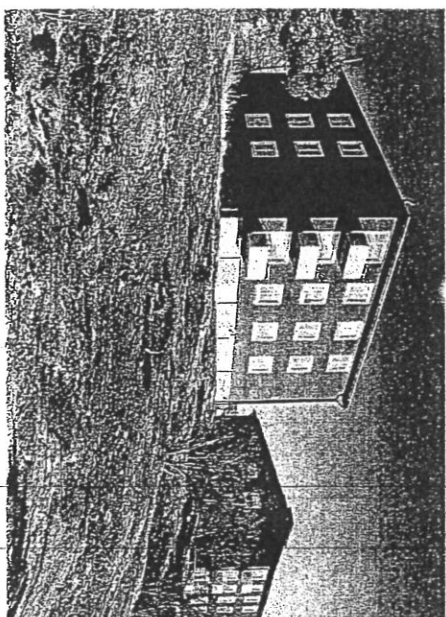
**Sjtydd för kulturhistoriskt värdefull byggelese**

Aspudden finns två områden som är utpekade som *särskilt kulturhistoriskt värdefulla* i översiktsplanen för Stockholm. Det ena är Centrala Aspudden från 1910-talet vilket är en av de första hyreshusförstädena. Byggelesen äger betydande miljömässiga kvaliteter och ett stort kulturhistoriskt värde. Det andra området är Vinterviken som numera har karaktären av parkområde med mycket naturmark, där den industriella prägnen till viss del har försvunnit, men där kvarvarande byggelese och spårbyggar gör området till en intressant kulturmiljö. Byggnaderna har skifrande karaktär med industrbyggnader i tegel, enklare stnpl och bostäder från olika tider. Alla kvarvarande byggnader i området är värdefulla för fristadelsen av områdets kulturhistoriska värde. Särskilt kan nämnas färdigheten Vinterviken 4, ett s.k. gatasträngshus från 1870-talet, som är synnerligen kulturhistoriskt värdefullt. Inom områdena skall stor hänsyn tas till såväl behovsmiljöns som de enskilda byggnadernas kulturhistoriska värde.



Väggstenen omedel från andra våningen av 1900-talet. Foto: Fikano Kungöfne, Stockholm stadsmuseum.

Utöver de utpekade områdena finns flera områden med särskilt kulturhistoriskt värde. Text de röda tegelhusen vid Schyversvägen som i egenskap av s.k. barnruckhus för mindre bemedlade familjer ter barn har stora social- och samhällshistoriska värden. Byggnaderna har en tidstypisk välgesimlad arkitektur med omsorgfullt utformade byggnadsdetaljer. Tillammans utgör de en enhetlig miljö med stort kulturhistoriskt värde. Sitt sifgråde kyrka och Sveralsryckerbriken, kvarteret Sveralsrym 3, föklarades 1993 respektive 1998 med stöd av 3 kap 1 § i lagen (1988:930) om kulturminnen för byggnadsmine. Kring kyrkobyggnaden finns ett mindre skyddsområde.



Under 1900-talet byggde Nitroglycerin Attebolaget sin punkthus, som har vid Sifgrådvägen. Foto: Jonellne Böhlander, Stockholm stadsmuseum.

**Som ägare och förvaltare av en kulturhistoriskt värdefull byggnad bör man beakta följande:**

- Att större till- och påbyggnader undviks.
- Att husets ursprungliga fasad- och takmaterial bibehålls och att tilläggskoleringar undviks.
- Att husets ursprungliga detaljutförning med fänsner, portar, balkonger, fasadutsmyckningar m.m. bibehålls.
- Att husets ursprungliga färgsättning bibehålls.
- Att husets ursprungliga färgsättning bibehålls.
- Att byggnaden underhålls/kontrolleras med metoder och material som är anpassade till husets ursprungliga utformning, ståndrad och byggnadssteknik.
- Att ursprungliga planlösningar bibehålls och att eventuella kulturhistoriskt värdefulla inredningar bevaras.
- Att tidspråk, materialval och värdighet bevaras.

**Stockholms stadsmuseum ger gärna råd**

För information och tips om byggnadsvård och förhållingsstat vid underhåll och restaurering av kulturhistoriskt värdefulla byggelese besök gärna Stads- museets byggnadsavdelning: [www.stadsmuseum.stockholm.se/byggnadsvard](http://www.stadsmuseum.stockholm.se/byggnadsvard). Här Du yrsmiljögare frågor är du välkommen att kontakta Stockholms stadsmuseum.

Kulturminnämheten  
Box 15025, 104 65 Stockholm  
Tel. 08-508 31 600  
[www.stadsmuseum.stockholm.se](http://www.stadsmuseum.stockholm.se)

